

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

HE laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain 20 §:n muuttamisesta (HE 66/2023 vp)

24.10.2023 OKM lausunto Sivistysvaliokunnalle

Hallitusneuvos Marjaana Larpa

TUVA

- Oppivelvollisuus uudistuksen yhteydessä perustettiin uusi perusopetuksen jälkeinen nivelvaiheen koulutus nimeltään tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA).
- TUVA:n yhdistettiin seuraavat aiemmat perusopetuksen ja toisen asteen tutkintotavoitteisen koulutuksen väliin sijoittuvat nivelvaiheen koulutukset: perusopetuksen lisäopetus, lukiokoulutukseen valmistava koulutus ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus.
- TUVA-koulutusta koskeva laki 1215/2020 tuli voimaan 1.8.2021 ja koulutusta on saanut järjestää 1.8.2022.
- TUVA-koulutuksen laajuus on 38 viikkoa. Koulutuksen suoritus aika on enintään yksi vuosi. Koulutuksen järjestäjä voi myöntää opiskelijalle sairauden, vamman tai muun erityisen syyn vuoksi lisää aikaa opintojen loppuun saattamiseen.

TUVA:n rahoitus

- TUVA-koulutusta rahoitetaan kolmen erillisen rahoitusjärjestelmän puitteissa. Nämä rahoitusjärjestelmät ovat opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009, jälj. rahoituslaki) säädetyt
 - 1) perusopetuksen rahoitus
 - 2) lukiokoulutuksen rahoitus ja
 - 3) ammatillisen koulutuksen rahoitus.
- Rahoitusjärjestelmä määräytyy sen mukaan, minkä koulutusmuodon yhteyteen TUVA-koulutuksen järjestämislupa on myönnetty.

Lastensuojelu ja yksityiset koulukodit

- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu, lastensuojelu mukaan lukien, on siirretty vuoden 2023 alussa kunnilta **hyvinvointialueille**.
- Lapsi tai nuori voi olla lastensuojelulain mukaisesti sijoituttuna oman hyvinvointialueensa ja/tai kotikuntansa ulkopuolelle.
- Lain 57 §:n mukaan lastensuojelulaitoksia, joissa voidaan järjestää tässä laissa tarkoitettua lapsen sijaishuoltoa sekä 37 §:ssä tarkoitettu sijoitus avohuollon tukitoimena, ovat lastenkodit ja **koulukodit** sekä muut näihin rinnastettavat lastensuojelulaitokset.
- Lapsi sijoitetaan koulukotiin usein viimesijaisena lastensuojelutoimena silloin, kun lapsen kasvattaminen ja hoitaminen kotona tai muissa laitoksissa ei ole tarkoituksenmukaista.
- Sijoituspäätös voi tapahtua mihin aikaan vuodesta tahansa.

Yksityisten koulukotien TUVA-koulutuksen rahoitus

- Yksityisten koulukotien TUVA-koulutus rahoitetaan perusopetuksen rahoitusjärjestelmän mukaisesti.
- Rahoituslain 29 §:ssä säädetään esi- ja perusopetuksen yksikköhinnoista.
 - TUVA-koulutuksen kerroin on 1,22 oppilasta kohden.
 - Koulukotikorotuksen kerroin on 1,86 oppilasta kohden. Koulukotikorotuksella korvataan esimerkiksi majoituksesta ja ravinnosta aiheutuvia kustannuksia.
 - Osasta oppilaita voi saada myös pidennetyn oppivelvollisuuden lisärahoitusta.
- Rahoituslain 48 a §:n mukaan perusopetuksen järjestäjän järjestämän TUVA-koulutuksen rahoitus varainhoitovuodelle lasketaan varainhoitovuotta edeltäneen syyskuun 20. päivän oppilasmäärän mukaan. Mikäli opiskelija aloittaa TUVA-koulutuksessa laskentapäivän jälkeen, hän ei ole rahoituslain mukaisen valtionosuuden perusteena.
- Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 38 §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä kotikunnan maksuvelvollisuudesta koskien muun kuin kotikunnan järjestämästä opetuksesta aiheutuvia kustannuksia ei sovelleta TUVA-koulutukseen, sillä lain sanamuoto koskee vain *esi- ja perusopetusta*, eikä kunnilla muutoinkaan ole lakisääteistä velvollisuutta järjestää TUVA-koulutusta.

Esitys 1

- Esityksen mukaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakia täsmennettäisiin siten, että tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta yksityisessä koulukodissa suorittavien opiskelijoiden **koulukotikorotus määräytyisi toteutuneiden läsnäolopäivien mukaisesti jälkikäteen** eikä laskentapäivän 20.9. opiskelijamäärän mukaan.
- Muita lisärahoituksia ei muutettaisi, esim. TUVA-vos. Koulukotikorotuksen osuus rahoituksesta on kuitenkin yli 50 %.
- Ei valtiontaloudellisia vaikutuksia. Ehdotetun muutoksen myötä valtionosuusrahoituksen piiriin tulisi arviolta n. 3,3 opiskelijaa lisää läsnäolopäivien määrällä laskettuna. Muuttuva rahoitus (max 45 000 euroa) kyetään rahoittamaan momentin 29.10.30 määrärahojen puitteissa.
- Lakimuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 29.12.2023, jotta vuoden 2024 rahoitus voidaan päättää kyseisenä päivänä uuden sääntelyn mukaisesti.

Maksatus- ja palautusrajat

- Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998) ja rahoituslaissa on toisiaan vastaavat kirjaukset: ”Tämän lain nojalla myönnettäviin valtionavustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia, jollei tässä laissa toisin säädetä” sekä ”alle 2 000 euron suuruista tämän lain nojalla annettuun päätökseen perustuvaa suoritusta ei makseta eikä peritä takaisin.”
- Avustuksia koskevan erityislainsäädännön ja yleislainsäädännön välinen suhde on jäänyt maksatus- ja palautusrajan osalta epäselväksi: sovelletaanko erityislainsäädännön nojalla myönnettyyn avustukseen 100 vai 2 000 euron rajaa?

Esitys 2

- Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakiin sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 20 §:n tehtäisiin tekninen täsmennys liittyen lakien nojalla myönnettävien rahoitusten maksatus- ja palautusrajoihin.
- ”Alle 2 000 euron suuruista tämän lain nojalla annettuun *valtionosuuspäätökseen* perustuvaa suoritusta ei makseta eikä peritä takaisin.”
- Erityislainsäädännön nojalla myönnettyihin avustuksiin sovellettaisiin jatkossa 100 euron palautusrajaa.
- Lakimuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Lausuntopalaute

- Lausunnon antoivat Nuorten Ystävät ry, Opetushallitus, Perhekuntoutuskeskus Lauste ry, Suomen Kuntaliitto ry sekä valtiovarainministeriö.
- Ehdotuksen koettiin olevan selkeä parannus olemassa olevaan koulukotien tilanteeseen.
- Koulukotikorotuksen ei kuitenkaan koettu olevan yksin riittävä kattamaan TUVA-koulutuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia. Muihin rahoituksen osatekijöihin ei kuitenkaan voitu puuttua, sillä tällaisen uudistuksen vaikutukset olisivat ulottuneet varsin laajaan opiskelija- ja järjestäjäjoukkoon ja todennäköisesti tällaisella uudistuksella olisi ollut valtiontaloudellisia vaikutuksia.
- Epäkohdaksi koettiin se, ettei TUVA-koulutukseen esitetty perusopetusta vastaavaa laskutusoikeutta valtionosuusrahoituksen ylimeneville kustannuksille. Esitykseen ei kuitenkaan ole varattu lisärahoitusta, joten esitystä ei ollut mahdollista muuttaa lausuntopalautteessa toivotulla tavalla esityksessä esiin tuoduin perusteluin.
- Maksamatta ja perimättä jättämistä koskevien säännösten täsmentämistä pidettiin tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena.